

Wprowadzenie – ogólne podsumowanie realizacji ww. projektu

Od sierpnia 2015 r. do 14 września 2016 roku Fundacja BO WARTO realizowała projekt pn. "Bo warto pamiętać...", którego głównym celem było pielęgnowanie tożsamości narodowej i kształtowanie postaw patriotycznych dzieci ze starszych klas szkół podstawowych poprzez upamiętnienie wybranych z historii Polski i lokalności ważnych rocznic z jednoczesnym przekazaniem wiedzy na ten temat i promocją postaw patriotycznych.

Udział w projekcie wymagał od jego uczestników nie tylko zapoznania się z historią danego wydarzenia, ale także jego kreatywnego przedstawienia poprzez pracę plastyczną oraz organizację wydarzeń rocznicowych swoim rówieśnikom, młodszym kolegom i koleżankom lub społeczności lokalnej. Ponadto ostatnim działaniem konkursowym wykonywanym przez uczestników projektu było przygotowanie, z pomocą opiekunów, krótkiego filmu promującego naukę historii i osobiste poznawanie dziejów swojej ojczyzny i lokalności. Po częściach konkursowych zwycięzcy całego projektu brali udział w 14 dniowych wakacyjnych warsztatach archeologiczno-historycznych w Chłapowie nad morzem.

W pierwszym etapie projektu zadaniem szkoły zgłoszonej do projektu było upamiętnienie jednej z niżej wymienionych rocznic z historii Polski:

- 95. rocznica Bitwy Warszawskiej
- 75. rocznica utworzenia Dywizjonu 303 i jego udział w Bitwie o Anglię
- 185 rocznica Powstania Listopadowego

Druga część dotyczyła rocznic i postaci historycznych z punktu widzenia lokalności, małej ojczyzny uczestników projektu. To one były motorem do przygotowania wydarzeń rocznicowych, lekcji historii i prac plastycznych.

Obie ww. części projektu „Bo warto pamiętać” połączyły formy upamiętniania wybranej rocznicy lub postaci historycznej, do których należały:

- **Konkurs plastyczny** na plakat promujący postać lub wydarzenie ważne dla historii Polski i lokalności
- **Konkurs dla nauczycieli na autorski** scenariusz lekcji historii dotyczącej wybranej rocznicy z historii Polski i lokalności
- **Konkurs na zorganizowanie wydarzenia poświęconego danej rocznicy historycznej** z historii Polski i lokalności

Zadaniem ostatniego, trzeciego etapu konkursowego projektu było przygotowanie ww. krótkiego filmu promocyjnego.

Uczestnicy projektu

Do projektu „Bo warto pamiętać...” ostatecznie, po II naborze, zgłosiło się 55 placówek (szkoły podstawowe i zespoły szkolne) z 9 województw. Wśród zgłoszonych placówek znalazły się zarówno duże miasta takie jak Warszawa, Poznań, Kraków, Katowice, Wałbrzych, Bydgoszcz, Kalisz, Lublin jak i również małe miejscowości, wioski jak np. Jelonki, Słupno, Tymianki - Bucie, Pogórze, Człekówka, Sucha, Limanowa itd.

Zgodnie z regulaminem projektu każda szkoła mogła być reprezentowana przez co najmniej 15 uczniów włączających się w konkurs plastyczny i w organizację wydarzenia rocznicowego. Jednakże

już na samym początku realizacji projektu do Organizatora Fundacji wpływały prośby o zwiększenie tego limitu ze względu na duże zainteresowanie dzieci chcących brać udział w zadaniach konkursowych. W związku z pozytywną odpowiedzią na powyższe prośby, niektóre zespoły uczniowskie liczyły ok. 20 osób.

Niestety jednak nie wszystkie zgłoszone szkoły włączyły się w realizację projektu i tak prace konkursowe nadesłało 37 placówek. W konkursach wzięło udział 315 dzieci (uczestnicy konkursu plastycznego i na wydarzenie i konkurs na film), zaś w lekcjach historii uczestniczyło co najmniej 450 dzieci. Do konkursu na scenariusz lekcji przystąpiło 40 nauczycieli. Pośrednia ilość uczestników wydarzeń rocznicowych organizowanych przez placówki przystępujące do projektu wyniosła ponad 4.000 osoby (dane podane przez szkoły). Wśród tych uczestników znaleźli się uczniowie szkół biorących udział w projekcie, nauczyciele, rodzice, opiekunowie, dziadkowie, inni mieszkańcy i władze samorządowe miejsc, gdzie realizowany był projekt.

Realizacja projektu

I część projektu – upamiętnianie wybranych wydarzeń z historii Polski

Już od początku września 2015 r. do grudnia 2015 r. uczestnicy projektu podjęli pracę nad upamiętnieniem jednej z zaproponowanych przez organizatora rocznic z historii Polski. Najchętniej wybierano 185. rocznicę Powstania Listopadowego, na drugim miejscu znalazła się 75. rocznica utworzenia Dywizjonu 303 i jego udział w Bitwie o Anglię, a na trzecim 95. rocznica Bitwy Warszawskiej.

Konkurs plastyczny

Placówki biorące udział w tej części zadania w ramach upamiętniania ww. rocznic organizowały szkole konkursy plastyczne dotyczące wybranej rocznicy, z których wyłaniały trzy najlepsze prace i przysyłały je do Warszawy do biura Fundacji do oceny projektowej. Prace te stanowiły dekoracje podczas otwartych dla chętnych wydarzeń rocznicowych, a także tworzyły wystawy umieszczone na korytarzach szkolnych, które podziwiali inni uczniowie, nauczyciele, rodzice i opiekunowie.

Były to plakaty promujące dane (jedno z ww.) wydarzenie lub postać historyczną wykonane pastelami, kredkami lub farbami. Do Fundacji dostarczono 61 prac zostało poddanych ocenie.

Konkurs na autorskie scenariusz lekcji historii

Kolejnym działaniem w ramach upamiętniania wybranych rocznic z historii Polski były lekcje historii przeprowadzane w oparciu o autorskie scenariusze nauczycieli, koordynatorów projektu w danej szkole. Zadaniem nauczycieli biorących udział w projekcie było przygotowanie autorskiego scenariusza, przeprowadzenie według niego lekcji i przygotowanie raportu z jej realizacji, który był wraz z załącznikami (zdjęcia, prezentacje multimedialne) wysyłany do oceny do Fundacji. Dostarczono 12 scenariuszy, spośród których 11 spełniało wymagania regulaminowe. Wśród tematyki lekcji historii organizowanych w ramach projektu przeważało powstanie listopadowe, a poniżej wybrane tematy zajęć:

1. Śladami przeszłości – powstanie listopadowe
2. Powstań Polsko, skrusz kajdany – Powstanie Listopadowe
3. Powstanie listopadowe – utracone nadzieje czy szansa na niepodległość?
4. Bohaterowie bitwy warszawskiej. Przygotowanie prezentacji multimedialnej
5. Współcześni rycerze – kim byli piloci z Dywizjonu 303? Upamiętnienie 75. Rocznicy powstania formacji.
6. Bo warto pamiętać... Dywizjon 303
7. Dywizjon 303 – pamiętamy i będziemy pamiętać
8. Droga do wolności – powstanie listopadowe 1830 r.

Posługiwano się następującymi metodami pracy podczas lekcji: praca z tablicą interaktywną i mapą, pogadanka, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, praca z filmem, drzewo decyzyjne, drama, praca z ikonografią, drama – wywiad z bohaterami powstania listopadowego, plakat zachęcający społeczeństwo Królestwa Polskiego do udziału w powstaniu, dyskusja, gra w bingo, mapa myśli, quiz, gazetka szkolna wykonana przez dzieci i w całości poświęcona wybranym rocznicom historycznym

A wśród używanych środków dydaktycznych znalazły się m.in.: atlasy historyczne, prezentacje multimedialne, ilustracje tematyczne, krzyżówki, puzzle tematyczne, obrazy „Kongres wiedeński”, „Zdobycie Ar-

senatu”, fragmenty powieści „Dywizjon 303”, mapy i tablice historyczne, fragmenty filmów o powstaniu listopadowym, Dywizjonie 303 i bitwie o Anglię

W lekcjach wzięło udział 331 dzieci.

Konkurs na organizację wydarzenia rocznicowego

Ostatnim elementem projektowym w upamiętnianiu wybranej rocznicy z historii Polski. Dzieci pod kierunkiem nauczyciela miały przygotować scenariusze takiego wydarzenia (np. spotkanie tematyczne dla rówieśników, wieczornica, apel dla całej szkoły) i zrealizować je dokumentując jego przebieg (raport z realizacji, zdjęcia lub nagrania filmowe wydarzenia).

12 szkół z Mazowsza zgłoszonych do projektu podjęło się organizacji ww. wydarzeń, z realizacji których przysłały raporty wraz z krótkimi do 30 min. filmami – relacjami z tych spotkań. Tak jak w przypadku konkursu plastycznego i na scenariusz także i w tym konkursie zdecydowaną większość wydarzeń dotyczyła powstania listopadowego. Ogromna większość zorganizowanych spotkań to były apele dla społeczności szkolnej, wieczornice, inscenizacje słowno-muzyczne na dany temat, który przygotowywała grupka dzieci pod kierownictwem nauczyciela. Zdarzył się jednak chlubne wyjątki jakimi były: wielka lekcja historii dla całej szkoły, historyczna gra terenowa, oraz konkursy tematyczne dla rówieśników. Najczęściej zasięgiem tego wydarzenia był szkolny, zdarzały się jednak takie uroczystości, które organizowane były poza szkołą, a zaproszenie na nie kierowane było do wszystkich mieszkańców.

Uczestnikami wydarzeń były dzieci ze szkół włączonych do projektu, ich rodzice, opiekunowie, nauczyciele, przedstawiciele społeczności lokalnych i władz samorządowych. Ilość uczestników wydarzeń rocznicowych organizowanych przez placówki przystępujące do projektu wyniosła ok. 2.350 osób.

II część projektu – upamiętnianie wybranych wydarzeń z historii Polski

Już od początku roku 2016 zespoły zgłoszone do projektu podejmowały prace nad upamiętnieniem wybranej rocznicy z historii lokalnej lub postaci historycznej bardzo znaczącej dla ich małej ojczyzny.

Konkurs plastyczny

Placówki biorące udział w tej części zadania w ramach upamiętniania ww. rocznic organizowały szkole konkursy plastyczne dotyczące wybranej rocznicy lub postaci z historii lokalnej, z których wyłaniały trzy najlepsze prace i przysyłały je do Warszawy do biura Fundacji do oceny projektowej na poziomie ogólnopolskim. Z relacji szkolnych wiemy, że prace te często stanowiły dekoracje podczas otwartych dla chętnych wydarzeń rocznicowych, a także tworzyły wystawy umieszczone na korytarzach szkolnych, które podziwiali inni uczniowie, nauczyciele, rodzice i opiekunowie.

Nadsyłane prace plastyczne zgodnie z regulaminem konkursu były plakatami promującymi dane wydarzenie lub postać historyczną wykonanymi pastelami, kredkami lub farbami. Niestety w drugiej części programu do Fundacji dostarczono tylko 61 prace z 17 placówek.

Konkurs na autorskie scenariusze lekcji historii

Kolejnym działaniem w ramach upamiętniania wybranych rocznic lub postaci z historii lokalnej były lekcje historii przeprowadzane w oparciu o autorskie scenariusze nauczycieli, koordynatorów projektu w danej szkole. Zadaniem nauczycieli biorących udział w projekcie było przygotowanie autorskiego scenariusza, przeprowadzenie według niego lekcji i przygotowanie raportu z jej realizacji, który był wraz z załącznikami (zdjęcia, prezentacje multimedialne) wysyłany do oceny do Fundacji. Dostarczono 14 scenariuszy, następnie poddanych ocenie jury.

Tematy lekcji historii przeprowadzonych w ramach II części projektu przedstawiają się następująco:

- W 74. Rocznicę martyrologii Żydów w moim regionie – Koszyce Wielke
- Powstanie „Mazurka Dąbrowskiego” –
- Było ich szesnastu – Pruszków
- Jan Wolfram (1812-1878) – burmistrz Grodziska Mazowieckiego z okresu powstania styczniowego – Grodzisk Mazowiecki

- Nasze patriotyczne korzenie – bitwa pod Stokiem – Jelonki
- Szlakiem powstańców wielkopolskich – Wolsztyn
- Radzymin na drodze narodowej historii – Słupno
- Powstanie styczniowe na ziemi wyszkowskiej – Wyszaków
- Młodzi bohaterowie podczas II wojny światowej – Zbigniew Gęsicki „Juno” – Piastów
- Historia i współczesność Bractwa Kurkowego w Krakowie – Kraków
- Losy mosinian w czasie II wojny światowej – Mosina
- Germanizacja dzieci polskich w okresie II wojny światowej. Gaukinderheim w Kaliszu – Kalisz
- Zrzut „Pierzyna” – pamiętamy! – Zakręt
- Śladami Augusta Cieszkowskiego – Kobylnica

Posługiwano się następującymi metodami pracy podczas lekcji: praca z tablicą interaktywną i mapą, pogadanka, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, praca z filmem, drzewo decyzyjne, drama, praca z ikonografią, dyskusja, SWOT, mapa myśli, quiz, spotkania ze świadkami historii, wizyty w miejscach pamięci, muzeach i archiwach historycznych.

A wśród używanych środków dydaktycznych znalazły się m.in.: atlasy historyczne, prezentacje multimedialne, ilustracje tematyczne, krzyżówki, puzzle tematyczne, obrazy, fragmenty powieści dzienników historycznych, mapy i tablice historyczne, fragmenty filmów historycznych

W lekcjach historii, w ramach II części projektu wzięło udział 451 dzieci.

Konkurs na organizację wydarzenia rocznicowego

Ostatnim elementem projektowym II jego części były wydarzenia rocznicowe. Dzieci pod kierunkiem nauczyciela miały przygotować scenariusze takiego wydarzenia (np. spotkanie tematyczne dla rówieśników, wieczornica, apel dla całej szkoły) i zrealizować je dokumentując jego przebieg (raport z realizacji, zdjęcia lub nagrania filmowe wydarzenia)

23 szkoły, zgłoszone do projektu podjęły się organizacji ww. wydarzeń, z realizacji których przysłały raporty wraz z krótkimi do 30 min. filmami – relacjami z tych spotkań. Tematyka organizowanych wydarzeń była różnorodna i przedstawiała się następująco:

- Quest „Śladami Augusta Cieszkowskiego” z okazji rocznicy śmierci filozofa i działacza przypadającej 12 marca - Kobylnica
- 185 – lecie odnowienia działalności Krakowskiego Bractwa Kurkowego – Kraków
- Było ich szesnastu – 71. rocznica aresztowania przez NKWD członków Rady Jedności Narodowej w Pruszkowie
- Spotkanie z legendą polskiego lotnictwa Ryszardem Witkowskim – Młyniec Pierwszy
- Upamiętnianie germanizacji polski dzieci w czasie II wojny światowej. Spotkanie ze świadkiem – Alodią Witaszek – Napierała – Kalisz
- 97. Rocznica wyzwolenia Wolsztyna przez powstańców wielkopolskich – Wolsztyn
- II wojna światowa w Mosinie. W 71 rocznicę jej zakończenia – Mosina
- Przesiedlenia na tereny Dolnego Śląska i Gminy Żórawina po II wojnie światowej – Żórawina
- Obchody jubileuszu lokalizacji wsi Śleszowice - Śleszowice
- Spotkanie historyczne z okazji wybuchu powstania styczniowego na ziemi wyszkowskiej – Wyszaków
- przedstawienie pt.: „Ślady powstania styczniowego w Grodzisku Mazowieckim. Opowieść o burmistrzu Janie Wolframie” – Grodzisk Maz.
- Śladami martyrologii Żydów w naszej okolicy w 74 rocznicę – Koszyce Wielkie
- Inscenizacja upamiętniająca postać Kazimierza Raszewskiego, generała broni Wojska Polskiego – Poznań
- 98. Rocznica powstania wielkopolskiego (apel) – Pęckowo
- Gra terenowa „Odkryte tajemnice... ścieżkami ks. Karola Wojtyły, gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i gen. Tadeusza Kościuszki” (6. Rocznica śmierci papieża Jana Pawła II, 198. Rocznica ostatniej wizyty gen. J.H. Dąbrowskiego w rodzinnych stronach (Pierzchów, Niegowić, Krakuszowice), 222. rocznica pobytu gen. T. Kościuszki w Wiatowicach) – Pierzchów
- 153. Rocznica bitwy pod Stokiem (apel) – Jelonki
- Zamach na Kutscherę i postać Zbigniewa Gęsickiego – Piastów
- 97 rocznica powstania wielkopolskiego – Czerlejno

Znaczna część zorganizowanych spotkań to były apele dla społeczności szkolnej, wieczornice, inscenizacje słowno-muzyczne na dany temat, który przygotowywała grupka dzieci pod kierownictwem nauczyciela. Zdarzył się jednak chlubne wyjątki jakimi były: spotkania ze świadkami historii, historyczne gry terenowe, oraz konkursy tematyczne dla rówieśników.

Najczęściej zasięg tego wydarzenia był szkolny, zdarzały się jednak takie uroczystości, które organizowane były poza szkołą, a zaproszenie na nie kierowane było do wszystkich mieszkańców.

Uczestnikami wydarzeń były dzieci ze szkół włączonych do projektu, ich rodzice, opiekunowie, nauczyciele, przedstawiciele społeczności lokalnych i władz samorządowych. Ilość uczestników wydarzeń rocznicowych organizowanych przez placówki przystępujące do projektu wyniosła, w II. części, 4.684 osoby.

III część projektu – tworzenie krótkich filmów promujących naukę historii

Ostatnim wyzwaniem projektowym dla uczestników zadania „Bo warto pamiętać” było przygotowanie krótkiego maksymalnie 5 minutowego filmiku promującego naukę historii, w którym to dzieci zachęcają swoich rówieśników do poznawania przeszłości małej i dużej ojczyzny. Filmy przygotowywały pięcioosobowe zespoły dziecięce przy pomocy dorosłych (nauczycieli i rodziców). Regulamin konkursu określał szczegóły techniczne i terminowe przygotowania filmów.

Przygotowano i przesłano 30 filmików.

Podsumowanie projektu

W ramach projektu zorganizowano dwa podsumowania, jedno w grudniu 2015 roku dla placówek z Mazowsza po I części projektu, zaś drugie po zakończeniu wszystkich części konkursowych projektu.

W czwartek 16 czerwca w Centrum Edukacyjnym im. Janusza Kurtyki – Przystanek Historia – w Warszawie nastąpiło podsumowanie całego Projektu „BO WARTO PAMIĘTAĆ...”.

Na to spotkanie przyjechało blisko 100 osób, a byli to laureaci, ich opiekunowie i rodzice, dyrektorzy nagrodzonych placówek, członkowie jury i przedstawiciele patronów i sponsorów.

Program spotkania przedstawiał się następująco:

- godz. 12.00 – przywitanie gości
- godz. 12.10 – opowieść o Cichociemnych (warsztat historyczny poprowadzony przez edukatorów IPN oraz prezentacja (w tym samym temacie) przygotowana i zaprezentowana przez Panią Annę Szcześniak z LXXXIII Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół nr 22 im. Emiliana Konopczyńskiego w Warszawie)
- godz. 13.00 – słowa uczestników o ich przygodzie z projektem
- godz. 13.30 – podsumowanie projektu, prezentacja zwycięskich filmów i wydarzeń historycznych, wręczenie nagród, wyróżnień i konkursowych podziękowań
- godz. 14.15 – poczęstunek

Wakacyjne warsztaty archeologiczno-historyczne w Chłapowie nad morzem

Warsztaty odbywały się w dniach od 1 do 14 lipca br nad morzem w Ośrodku Wczasowym Zibi w Chłapowie. Program tych wakacyjnych warsztatów był niezwykle bogaty, a w jego realizacji nie przeszkodziła wcale raczej deszczowa i zimna pogoda. Dzieci brały udział w codziennych spotkaniach tematycznych, a wśród tych aktywności odbyły się m.in. Wielkie Kalambury Historyczne, warsztaty pracy archeologa prowadzone w Dolinie Chłapowskiej, warsztaty dramy, konkurs Mody Historycznej, Igrzyska Olimpijskie, zajęcia dotyczące pracy historyka heraldyka, kuchnia okupacyjna - zajęcia warsztatowe, warsztaty bursztyńnicze, badania źródeł historycznych warsztat, podchody historyczne i konkurs na rzeźbę z piasku (historyczne budowle). Wieczory obfitowały w projekcje filmów związanych z tematyką wyjazdu, dlatego uczestnicy obejrżeli m.in. „Skarb narodów” (połączone z dyskusją nad różnicą między poszukiwaczem skarbów a historykiem), „Asterix i Obelix na olimpiadzie”, „Powstanie warszawskie 1944” i „Skarb narodów II”. Ponadto braliśmy udział w różnych wycieczkach: wyprawa „Gwiazda północy”- Przylądek Rozevie, Gdańsk – Muzeum Archeologiczne („Tajniki pracy archeologa” - warsztat w „Domu Przyrodników” i lekcja muzealna „Na pielgrzymim szlaku” w Spichlerzu „Błękitny Baranek”), Hel – Muzeum Obrony Wybrzeża i Fokarium, Rzucewo – Skansen Łowców Fok i spotkanie z archeolog p. Danutą Król i ponownie Gdańsk - Centrum Solidarności – lekcja „Na tropie pani W”, Stocznia Gdańska i Westerplatte. Oczywiście

ście nie brakowało także sportowych zajęć rekreacyjnych, gier w planszówki, dyskotek, sporadycznych kąpiele morskich i konkursów związanych z tematyką historyczną, których laureaci otrzymywali drobne upominki zakupione przez Fundację i ofiarowane przez patrona projektu, czyli IPN.

Podsumowując program od strony historycznej to znalazły się w nim zajęcia archeologiczno-historyczne, poznawanie metod i pracy archeologa, odwiedzanie stanowisk archeologicznych obecnych na Pomorzu oraz zapoznanie z wydarzeniami historycznymi ważnymi dla Polski i lokalności, a także gry i zabawy integracyjne i wycieczki w poszukiwaniu śladów historycznych.

W warsztatach wzięło udział 51 osób, w tym 45 uczestników i 6 osób kadry. Dzieci, uczniowie szkół podstawowych biorący udział w warsztatach pochodzili z trzech województw: mazowieckiego (17 osób), małopolskiego (15 osób) i wielkopolskiego (13 osób).

Ewaluacja projektu

Ocena ww. projektu odbywała się podczas podsumowania projektu poprzez wypełnienie przygotowanych ankiet ewaluacyjnych, a także w szkołach biorących udział w projekcie, do których wysłane były ww. ankiety. W badaniu wzięło udział tylko 15 ze wszystkich placówek realizujących działania projektowe, choć ankiety zostały rozesłane do wszystkich szkół biorących udział w projekcie. Łącznie wypełniono 204 ankiety.

W przekazanej uczestnikom projektu ankiecie zawartych zostało pięć zamkniętych pytań, w których oceniano m.in. organizację projektu i pytano o wzrost wiedzy i postaw patriotycznych.

W **pierwszym pytaniu** starano się dowiedzieć, czy dzieciom podobał się udział w projekcie „Bo warto pamiętać, na które twierdząco odpowiedziały 202 osoby, zaś 2 były odmiennego zdania.

Kolejne pytanie (drugie), brzmiało następująco: *Czy chętnie uczysz się historii?* Tutaj również zdecydowana większość uczestników (193 osoby) odpowiedziały twierdząco. Tylko 11 osób wybrało odpowiedź negatywną.

O ocenę swojego stanu wiedzy nt. wybranej przez szkołę rocznicy historycznej po udziale w projekcie poproszono jego uczestników w **pytaniu trzecim** (*Czy dzięki udziałowi w projekcie wiesz więcej o wybranej przez Twoją szkołę rocznicy z historii Polski? A jeśli tak to o ile?*).

A o to odpowiedzi:

tak	202
nie	2
wzrost wiedzy o 30%	27
wzrost wiedzy o 50%	100
wzrost wiedzy o 80%	75

Większość dzieci stwierdziła, że jej wiedza o danej rocznicy historycznej zwiększyła się o 50%, co przekraczało wstępne założenia projektowe, w których deklarowano, że stan wiedzy uczestników zadania „Bo warto pamiętać...” zwiększy się o co najmniej 30%.

Czwarte pytanie /prośba brzmiało następująco: *Czy dzięki udziałowi w konkursach projektowych, poznawaniu wybranych wydarzeń z historii Polski możesz o sobie powiedzieć, że jesteś dumny z bycia Polakiem?*

Udzielone odpowiedzi:

wzrost poczucia tożsamości narodowej i patriotyzmu o 30%	18
wzrost poczucia tożsamości narodowej i patriotyzmu o 50%	65
wzrost poczucia tożsamości narodowej i patriotyzmu o 80%	121

W kolejnym pytaniu znów okazało się, że dzięki udziałowi w projekcie, dzięki takiemu bezpośredniemu przeżywaniu wiedzy o historii Polski, ponad połowa dzieci stwierdza, że ich poczucie dumy narodowej wzrosło o 80% w stosunku do stanu sprzed udziału w projekcie.

Ostatnie piąte pytanie, to prośba ze strony organizatorów o ocenę, czy *dzięki udziałowi w projekcie wzrosła Twoja pomysłowość, zorganizowanie pracy w grupie nad zadanym tematem?*

Podobnie jak w dwóch poprzednich pytaniach, tak i tutaj odpowiedzi dzieci przewyższają zakładany przez organizatorów efekt z udziału w projekcie w zakresie twórczego kreatywnego myślenia uczestników projektu (*zakładany wzrost o co najmniej 30%*)

Odpowiedzi na pytanie 5.

wzrost twórczego/kreatywnego myślenia o 30%	38
wzrost twórczego/kreatywnego myślenia o 50%	80
wzrost twórczego/kreatywnego myślenia o 80%	86

Podsumowanie

Uczestnicy projektu "Bo warto pamiętać..." wypełniający ankietę ewaluacyjną oraz dzielący się swoimi odczuciami po jego realizacji podczas podsumowania projektu, a także w trakcie wakacyjnych warsztatów archeologiczno-historycznych jednogłośnie potwierdzili swoje zadowolenie z udziału w projekcie, a zdobyta przez nich wiedza historyczna i wzrost postaw patriotycznych oraz twórczego myślenia zdecydowanie przewyższyły zakładany przez Organizatora 30% poziom efektów z podejmowanych działań.

Wydaje się więc, że słusznym jest twierdzenie, iż skuteczną metodą na zaprzyjaźnienie dzieci z nauką historii, jej poznawaniem jest jej przeżywanie i odczuwanie, przez ożywienie jej i nadanie znajomej twarzy, widoku znanego miejsca, zaintrygowanie i zaciekawienie dziecka, podzielenie się z nim własną pasją, stworzenie mu szansy na odniesienie sukcesu, czy podsuniecie pomysłu na pobawienie się historią. Zbudowany na tym podejściu projekt „Bo warto pamiętać...” zrealizował postawione cele i osiągnął zamierzone efekty, wśród których najważniejsze były te bezpośrednio związane z wiedzą i wzrostem postaw patriotycznych.

Tak przychylne i wysokie oceny motywują do podejmowania przez Fundację kolejnych projektów edukacyjnych, w ramach których niejako dotykając śladów historii można zdobywać wiedzę o wybitnych Polakach i ważnych dla Polski wydarzeniach historycznych i lokalnych.

Projekt współfinansowali

